

Bajai Járásbíróság
15.P.20.380/2017/11.

. Gulyás Zoltán ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek - dr. Bernschütz Sándor ügyvéd (ügyvéd címe) és dr. Péterfi Tamás ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében meghozta az alábbi

ÍTÉLETET

A bíróság a felperes keresetét elutasítja.

A bíróság kötelezi a felperest, hogy az adóhatóság külön felhívására fizessen meg az államnak 216.300 (kétszáztizenhatezer-háromszáz) forint eljárási illetéket.

A bíróság felhívja a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 180.250 (száznolcvanezer-kétszázötven) Ft perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt van helye fellebbezésnek, amelyet írásban, elektronikus úton a Bajai Járásbíróságnál kell benyújtani a Kecskeméti Törvényszékhez címezve. Ha a fél a fellebbezését nem elektronikus úton terjeszti elő, a fellebbezése hatálytalan és úgy kell tekinteni, hogy fellebbezést nem nyújtott be, továbbá a bíróság a fellebbezőt pénzbírsággal sújtja.

A felek közös kérelmére a másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el. Ezen kívül a másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálhatja el, ha a fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték, vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, ha a fellebbezés csak a teljesítési határidővel kapcsolatos, továbbá ha a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul. Ilyen esetben a fellebbező fél a fellebbezésében tárgyalás tartását kérheti.

INDOKOLÁS

A bíróság a keresetlevél, az annak mellékleteként csatolt okirati bizonyítékok, az alperes érdemi ellenkérelme, a peres felek egyéb írásbeli előadásai és az alperes személyes meghallgatása alapján az alábbi tényállást állapította meg.

A felperes 2007-ben állattartó telepek korszerűsítésére kiírt pályázaton támogatást nyert. A pályázat utófinanszírozott volt, a beruházás megvalósításához szükséges forrást a felperes a Takarékszövetkezettel 2010. november 25-én megkötött beruházási kölcsönszerződésből kívánta biztosítani. 2012. június 1-jén elrendelték a takarékszövetkezet felszámolását, a pénzügyet így nem nyújtott további a felperesnek, és a felperes nem tudta befejezni a megkezdett beruházást. 2013-tól

az árbevétele jelentősen csökkent, ezért amikor a Takarékszövetkezet felszámolója 2014. április 3-án a kölcsönszerződést felmondta, a felperes nem rendelkezett elegendő likvid pénzeszközzel a 167.108.044 Ft összegű tartozás kifizetéséhez.

Az alperes a felperes ügyvezető tagjaként több esetben nyújtott tagi kölcsönt a felperesnek. Ennek dokumentálására a peres felek között 2013. december 30-án tagi kölcsön keretszerződés jött létre, amit a felperes taggyűlése ugyanezen a napon jóváhagyott. A szerződés szerint az alperes a felperes rendelkezésére bocsátotta a szerződésben meghatározott keretösszeget annak érdekében, hogy abból a felperes a működéshez feltétlenül szükséges költségeket kifizethesse, mert a társaság nem rendelkezett szabad forgóeszközzel. A szerződés 4. pontja alapján a keretösszeg 2013. december 30-tól 2014. december 30-ig 11.072.000 Ft, 2014. december 31-től 2015. december 31-ig 5.536.000 Ft, 2016. január 1-től 2.768.000 Ft volt. A visszafizetés végső határidejeként 2016. március 31-ét határozták meg a szerződő felek. A szerződés alapján a felperes 2016. február 8. és 2016. március 22. között több részletben összesen 3.605.000 Ft tagi kölcsönt fizetett vissza az alperesnek.

ATakarékszövetkezet „f.a.” 2015. február 24-én kezdeményezte a felperes felszámolását. A Kecskeméti Törvényszék 21.Fpk.03-15-000147/10. számú végzésével 2015. augusztus 31-én megállapította a felperes fizetési képtelenségét és elrendelte a felszámolását. A felperes a végzéssel szemben fellebbezéssel élt, a fellebbezése azonban eredménytelen volt, így 2016. április 19-én sor került a felszámolás megindításának közzétételére.

A felszámoló 2017. február 1-jén felszólította az alperest, hogy a részére 2016-ban kifizetett 3.605.000 Ft tagi kölcsönt fizesse vissza a felperesnek.

A felperes nem tett eleget a felhívásnak, ezért a felperes keresetet indított vele szemben a bíróságon. Kereseti kérelme irányult, hogy a bíróság kötelezze az alperest 3.605.000 Ft, valamint ezen összeg után 2017. február 15. napjától a visszafizetésig járó törvényes késedelmi kamat megfizetésére. Álláspontja szerint a tagi kölcsön alperes részére történt visszafizetése jó erkölcsbe ütköző jogügylet volt, és mint ilyen érvénytelen, mert az ügyvezető tagot jogtalan előnyben részesítette a többi hitelezővel szemben.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A védekezését egyrészt arra alapította, hogy a felperes által támadott ügylet - a tagi kölcsön visszafizetése - nem szerződés, hanem a kölcsönszerződés teljesítésének tekintendő, tehát olyan reálaktus, melyre az érvénytelenségre vonatkozó szabályok nem alkalmazhatók. Másrészt előadta, hogy a felperes a jó erkölcsbe ütközés alapjaként olyan tényre, körülményre hivatkozik, ami a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban Cstv.) 40. § szerint önálló megtámadási jogcím. Az ott szabályozott keresetindítási jogvesztő határidőt azonban a felperes elmulasztotta, így a keresetiségi joga megszűnt.

A felperes keresete alaptalan.

A kölcsönszerződés létrejöttékor hatályban volt Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban Ptk.) 200. § (2) bekezdése értelmében a jó erkölcsbe ütköző szerződés semmis.

Jó erkölcsbe ütközés miatt a szerződés akkor minősül semmisnek, ha a szerződés célja, az abban vállalt kötelezettség, vagy az érte felajánlott ellenszolgáltatás, illetve a felek által a szerződéssel elérni kívánt cél társadalmilag általánosan elfogadott erkölcsi normát sért.

A felperes arra hivatkozott, hogy a tagi kölcsön visszafizetése az alperes, mint hitelező jogtalan előnyben részesítésének minősül. A felszámolási eljárás benyújtásának időpontja 2015. február 24. volt, ezen időponttól kezdve a felperes már olyan gazdasági helyzetben volt, amikor a társaság ügyvezetőjétől a hitelezői érdekeket szem előtt tartó magatartás lett volna elvárható. Az alperes a felperes ügyvezetőjeként olyan bizalmas információkat ismert a felperes gazdasági helyzetéről, amivel mások nem rendelkeztek, és nem helyezhette volna előtérbe a saját követelésének kielégítését más hitelezők igényével szemben. Mivel mégis ezt tette, ez az eljárása sérti a tisztességesen gazdálkodó emberek értékrendjét, és nyilvánvalóan megalapozza a jó erkölcsbe ütközés tényállását.

Az alperes ezzel szemben azt állította, hogy a tagi kölcsön visszafizetésekor még biztos volt abban, hogy a cég likviditását helyre tudják állítani, minden tőle elvárható intézkedést megtett ennek érdekében, és a felszámolás közzététele előtt még azt tervezték, hogy újabb 6.000.000 Ft összegű tagi kölcsönrel folytatják a termelést.

Tény, hogy a tagi kölcsön visszafizetésére a felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtása után, röviddel a felszámolást elrendelő végzés jogerős elrendelése előtt került sor. A felperes beszámolóinak adataiból megállapítható továbbá, hogy 2015. december 31-én a felperes könyvelésében 743.068.000 Ft rövid lejáratú kötelezettséggel szemben mindössze 7.347.000 Ft forgóeszköz szerepelt, a felszámolás közzétételét megelőző napon pedig 733.477.000 Ft rövidlejáratú kötelezettséggel szemben 2.227.000 Ft forgóeszköz.

A Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.276/2011/6. számú eseti döntésében kifejtett álláspont szerint ha egy gazdasági társaság a tartozása megfizetésére esedékességkor nem képes, mert nincs elegendő pénzeszköze, bekövetkezik a fenyegető fizetéseképtelenség. A tartozás esedékességkori kielégítésének képessége likvid pénzeszközök meglétét feltételezi, vagyis nem elegendő, hogy a cég teljes vagyona, követelésállománya egyébként fedezetet nyújtana a tartozások kielégítésére. A társaság képviselőinek folyamatosan figyelemmel kell kísérniük a cég esedékes, lejárt tartozásait és a cashflow kimutatását. Abban a körben, hogy a lejárt tartozásokat milyen sorrendben elégítik ki, döntési szabadság csak addig az időpontig illeti meg őket, amíg a készpénz vagy a lejárt és lejáró követelésekre fedezetet nyújt.

Erre figyelemmel a beszámoló adatai alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a 3.605.000 Ft tagi kölcsön visszafizetésekor a felperes fizetéseképtelen helyzetben volt, hiszen a tartozásai rendezésére nem állt rendelkezésre megfelelő fedezet.

A Cstv. 57. § (1) bekezdése szerint a gazdálkodó szervezetnek a felszámolás körébe tartozó vagyonából a tartozásokat a következő sorrend figyelembevételével kell kielégíteni:

- a) a felszámolás (2) bekezdés szerinti költségei,
- b) a felszámolás kezdő időpontja előtt vagyont terhelő zálogjoggal biztosított követelések a zálogtárgy értékének erejéig, figyelembe véve a 49/D. § (2) bekezdése alapján már kifizetett összeget is; ha a vagyont több zálogjog terheli, akkor a kielégítés sorrendjére a Ptk. 256. §-ának (1) bekezdése az irányadó,
- c) a gazdálkodó szervezetet terhelő tartásdíj, életjáradék, kártérítési járadék, bányászati keresetkiegészítés, továbbá a mezőgazdasági szövetkezet tagja részére a háztáji föld vagy termény helyett adott pénzbeli juttatás, amely a jogosultat élete végéig megilleti,

d) a kötvényen alapuló követelések kivételével, magánszemély nem gazdasági tevékenységből eredő más követelése (így különösen a hibás teljesítésből, a kártérítésből eredő követelések, a szakmában szokásos várható szavatossági vagy jótállási kötelezettségek felszámoló által számszerűsített összegét is ideértve), a kis- és mikrovállalkozás, valamint a mezőgazdasági őstermelő követelése,

e) a társadalombiztosítási alapok javára fennálló tartozások, az adók - kivéve a (2) bekezdés szerinti adó- és járuléktartozásokat - és adók módjára behajtható köztartozások, a büntetőeljárásban a 6/A. § (8) bekezdés alapján az állam javára fizetendő összeg, továbbá a visszafizetendő államháztartási, európai uniós vagy nemzetközi szerződésen alapuló más nemzetközi forrásból származó támogatások, valamint a közműdíjak és a társasházi közös költség,

f) egyéb követelések,

g) a keletkezés idejétől és jogcímétől függetlenül a késedelmi kamat és késedelmi pótlék, továbbá a pótlék és bírság jellegű tartozás,

h) azok a követelések (ide nem értve a kötelező legkisebb munkabér, kizárólag teljesítménybérrel díjazott munkavállaló esetén pedig az Mt. 138. § (6) bekezdése szerinti garantált bér kétszeresét el nem érő, havi átlagkereset meg nem haladó munkabér- és bérjellegű követeléseket [(2) bekezdés *a)* pont]), amelyek jogosultja

ha) a gazdálkodó szervezet legalább többségi befolyással rendelkező tagja (részvényese),

hb) a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője,

hc) az Mt. 208. § (1) bekezdése szerinti vezető állású munkavállaló,

hd) a *ha)*-*hc)* pontban említett személyek közeli hozzátartozója [Ptk. 685. § *b)* pont], élettársa,

he) az adós többségi befolyása [Ptk. 685/B. §] alatt álló gazdálkodó szervezet,

hf) az adós ingyenes szerződése alapján kedvezményezett szervezet (személy).

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal utóellenőrzésről készült jegyzőkönyvéből megállapítható, hogy az adóhatóságnak 4.808.000 Ft felszámoló által visszaigazolt hitelezői igénye van, ami a Cstv. 57. § (1) bekezdés *e)* pontja alá tartozó követelés, míg a felszámolási eljárást kezdeményező Takarékszövetkezet „f.a.” hitelezői igénye a Cstv. 57. § (1) bekezdés *b)* pontja alá tartozik. Ezzel szemben a tagi kölcsön az *f)* pont - illetve ha a tag többségi befolyással rendelkezik a társaságban, úgy *h)* pont - alá sorolandó követelés. Az alperes tehát a tagi kölcsön visszafizetése folytán a nála kedvezőbb besorolású igényekkel rendelkező hitelezők rovására jutott hozzá a követeléséhez.

A Cstv. 40. § (1) bekezdése

A Cstv. 40. § (1a) bekezdése szerint a jogügyletek eredményes megtámadása esetén a Ptk. érvénytelen szerződésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A felszámoló és a hitelező érvénytelenség címén kérheti az eredeti állapot helyreállítását és a vagyontárgyra a vagyontárgy elidegenítését követően alapított és közhiteles nyilvántartásba bejegyzett jog törlését is.

A Cstv. 40. § (2) bekezdése értelmében a felszámoló az adós nevében az (1) bekezdés szerinti határidőn belül visszakövetelheti az adós által a felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelem bíróságra történő beérkezése napját megelőző hatvan napon belül és azt követően nyújtott szolgáltatást, ha annak eredménye egy hitelező előnyben részesítése és a szolgáltatás nem minősül a rendes gazdálkodás körébe tartozó szolgáltatásnak. Hitelező előnyben részesítésének minősül különösen valamely tartozás esedékesség előtti kiegyenlítése.

Az idézett törvényi rendelkezések alapján a felszámolónak lehetősége van arra, hogy a hitelezők fedezetét elvonó jogügyleteket a bíróság előtt megtámadja, illetve a hitelezőt jogtalan előnyben részesítő szolgáltatásokat visszakövetelje. Erre figyelemmel a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapítására csak akkor van lehetőség, ha a Cstv. 40. §-ában írott tényállási elemeken felül más olyan körülmény is fennáll, amely miatt megállapítható, hogy a szerződés tartalma, célja vagy joghatása nyilvánvalóan a jó erkölcsbe ütközik. Így az adós hitelezőinek kijátszása irányuló szándéka, a vele szerződő fél erről való tényleges, vagy elvárható tudomása és a felszámolási vagyonszökkenése - mint a szerződés joghatása - nem minősülhet a jó erkölcsbe ütközés miatti semmisséget megalapozó többlettényállási elemnek, mert ez alapján a Cstv. 40. § (1) bekezdése szerinti megtámadásnak van helye. (BDT2007.1686, BDT2011.2499.)

A társaságnak nyújtott tagi hitel és más, harmadik személyekkel szembeni tartozás számviteli szempontból ugyanúgy a céggel szembeni követelésnek minősül, a társadalmi felfogás szerint azonban eltérő megítélés alá esik. Fizetéseképtelenség esetén a társaság tisztségviselőitől és tagjaitól az várható el, hogy elsősorban ne a saját gazdasági veszteségeik csökkentésére törekedjenek, hanem a társaság külső hitelezőinek érdekében járjanak el, és az ő veszteségeiket minimalizálják. Ezért a gazdasági élet szereplőitől megkívánt jó erkölcs és üzleti tisztesség szabályaiba ütközik, a gazdasági életben elfogadott közfelfogással ellentétben minden olyan eljárás, mely arra irányul, hogy társaság tagja a Cstv. kötelező kielégítési sorrendre vonatkozó szabályai szerint hátrасorolt követeléséhez más hitelezőket megelőzően jutott hozzá, és a társaság vagyonát úgy csökkentse, hogy ezáltal a többi hitelező kielégítése megghiúsul. (BH2011.200, BH2000.24.) Ezért az a körülmény, hogy az egyéb hitelezők fedezetének elvonása a társaság tagjának javára szolgál, olyan többlettényállási elemnek minősül a Cstv. 40. §-ban foglalt tényálláshoz képest, mely miatt a jogügylet jó erkölcsbe ütköző volta megállapítható.

Az alperesnek a társaság ügyvezető tagjaként a tagi kölcsön visszafizetésének időpontjában tudnia kellett, hogy a felperessel szemben felszámolási eljárás indult, és hogy a felszámolást

kezdeményező takarékszövetkezet irányában fennálló tartozás kielégítésére nem állt rendelkezésre fedezet. Azonban a bíróság osztotta az alperes álláspontját, miszerint a tagi kölcsön visszafizetése nem szerződés, nem hanem olyan reálaktus, amely csak a társaság és a tagja közötti kölcsön szerződés teljesítésének joghatásával jár, ezért arra a szerződések érvénytelenségére vonatkozó szabályok nem alkalmazhatók.

Az alperes védekezésében hivatkozott a Győri Ítéltábla BDT 2011.2499 számú eseti döntésére, amelyben az ítéltábla kifejtette, hogy a tag a tagi hitelt ugyan kölcsönszerződés alapján nyújtja, de a tagi hitel társaság általi visszafizetése már nem tekinthető szerződésnek, hanem csak a kölcsönszerződés teljesítése körében az adós által nyújtott szolgáltatásnak, a visszafizetés reálaktusának. A kölcsöntőke visszafizetése értelmezhető a Ptk. 199. §-ában meghatározott egyoldalú jognyilatkozatnak is. Ez utóbbi törvényhely szerint joghatás kiváltására alkalmas kötelelem keletkezhet kivételesen, jogszabályban megállapított esetekben egyoldalú jognyilatkozat alapján is. Az ilyen egyoldalú jognyilatkozatokra a szerződésekre - így azok érvénytelenségére - vonatkozó szabályokat megfelelően lehet, illetve kell alkalmazni. A tagi hitel visszafizetése azonban nem önálló joghatás kiváltására alkalmas jogügylet, mert az kizárólag a kölcsönszerződés teljesítésének joghatásával jár. (Tehát a kötelmet megszünteti, nem létrehozza.) Ezért a tagi hitel visszafizetésére, mint reálaktusra a szerződésekre, azok érvénytelenségére vonatkozó szabályok nem alkalmazhatók.

A felperesi álláspont alátámasztására felhívott Gfv.X.30.297/2010/4. számú eseti döntés analóg alkalmazására bíróság jelen esetben azért nem látott lehetőséget, mert az adott ügyben a szerződő felek a tagi kölcsön visszafizetését ahhoz kötötték a kölcsönszerződésben, hogy a vállalkozás likviditási helyzete javul. Az eljáró bíróságok a tagi kölcsön visszafizetésére vonatkozó megállapodást azért tartották semmisnek és jó erkölcsbe ütközőnek, mert a szerződő felek úgy állapodtak meg a kifizetésről, hogy semmi nem utalt az eredeti szerződésben kikötött feltétel teljesülésre, azaz arra, hogy a társaság fizetőképessége javult volna.

Hasonlóképpen a BH.2011.200 számú döntésben közzétett jogesetnél a peres felek módosították a tagi kölcsön nyújtására vonatkozó megállapodást, és ezt a módosított tartalmú szerződést találta jó erkölcsbe ütközőnek a bíróság, mert azzal a célzattal kötötték, hogy az alperes a többi hitelezőt megelőzően juthasson hozzá a követeléséhez, és ezáltal az alperes csökkentette a többi, rangsorban előbb álló hitelező kielégítési alapját.

Jelen esetben a két utóbbi eseti döntésben írott tényállástól eltérően nem született olyan, az eredeti szerződést módosító kétoldalú megállapodás a peres felek között, ami a tagi kölcsönt még a felszámolás jogerős elrendelése előtt lejárttá tette, hanem a visszafizetésre szerződés-szerűen, a 2013. december 30. napján kelt keretszerződésben rögzített határidőig került sor. A visszafizetés tényének okiratban történő rögzítése nem azt jelenti, hogy külön megállapodás született volna a peres felek között a visszafizetésről, az okirat kiállítása azért volt szükséges, hogy számviteli bizonylat készüljön az alperesnek kifizetett összegekről.

Erre figyelemmel a bíróság nem látott lehetőséget arra, hogy megállapítsa a tagi kölcsön visszafizetésének érvénytelenségét, és a felperes keresetét elutasította.

A felperes peresztes lett, így a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban Pp.) 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes perrel felmerült költségének megfizetésére. A bíróság a perköltség összegét 180.250 Ft-ban állapította meg, ami a felperes képviselőjét ellátó ügyvédek munkadíjának felel meg. Az ügyvédi díjat a bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján számította.

A feleket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban Itv.) 62. § (1) bekezdés i) pontja alapján illeték-feljegyzési jog illeti meg, ezért az eljárás 216.300 Ft illetékét az állam előlegezte. Ennek a megfizetésére a bíróság ugyancsak a peresztes felperest kötelezte az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésében és a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel.

Az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó tájékoztatás a Pp. 394/B. §-án és a Pp. 394/I. §-án alapul.

, 2017. október 3.

. Nagy Barbara Zita
bíró